

کالبدشکافی یک نظریه

عکس: امیر حسامی نژاد

آیت‌الله عبدالله جوادی آملی از چهره‌های برجسته حکمت و اندیشه اسلامی در دوران معاصر است که طی سال‌های گذشته آثار بسیاری نیز در ارتباط با علوم انسانی از خویش بر جای گذاشته است. در بیشتر گفتارها و نوشتارهای سالیان اخیر ایشان می‌توان رد پای تلاش برای تبیین مبانی دینی و حکمی علوم انسانی را یافت. در سال ۱۳۸۶ نیز کتابی با عنوان «متزلزل عقل در هندسه معرفت دینی» از آثار ایشان به کوشش حجت‌الاسلام و المسلمین احمد واعظی به چاپ رسید که به جایگاه عقل در منظومه معرفت دینی و نسبت آن با وحی و نقل و علم می‌پرداخت. این کتاب در واقع حامل نظریه آیت‌الله درباره «علم دینی» بود و مورد توجه محافل علمی کشور قرار گرفت.

از سوی دیگر آیت‌الله جوادی آملی متکی به نظریات و ابتکارانی که پیرامون عقلانیت، معرفت و علم بدان رسیده، در زمینه مبانی و مبادی «توسعه» از دیدگاه اسلام نیز صاحب‌نظر به‌شمار می‌رود و در قالب مباحث مبسوط و دقیقی به آن پرداخته است. آنچه در این‌جا مورد بررسی دقیق‌تری قرار گرفته، مضمون نظریه علم دینی ایشان و تأثیر آن بر نگاه ما به توسعه است. آیا نظریه علم دینی آیت‌الله جوادی راه ما را برای برخوردی آسان‌گیرانه‌تر با ریشه‌ها و میوه‌های توسعه هموار می‌کند؟ یا آن که مبانی نو و پویاتری برای جست‌وجوی الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت فراهم می‌آورد؟

به نظر می‌رسد دیدگاه ما نسبت به این نظریه، تأثیر مستقیمی بر تلقی ما از الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت خواهد داشت. با این حال تاکنون چنان که باید به این جنبه از نظریه آیت‌الله جوادی آملی توجه نشده است. خراسان دغدغه خود را در این زمینه با گروهی از نخبگان و اندیشمندان حوزه و دانشگاه در میان گذاشت تا زمینه‌های نقد و بررسی نظریه ایشان را از این منظر فراهم آورد. بسیاری از کسانی که از آن‌ها نظرخواهی شد، رأی و نظری قابل طرح در این باره داشتند اما بیشتر آن‌ها به عللی از بیان نظرات و انتقادات خویش صرف‌نظر نمودند. بنابراین آنچه پیش رو دارید دربردارنده و بازتابنده دیدگاه‌های بخشی از جامعه علمی کشور نسبت به نظریه علم دینی آیت‌الله جوادی آملی و به‌خصوص تأثیر آن بر توسعه است.

۴۳

خطر توجیه اسلامی بودن علوم
علی‌رضا پیروزمند

۳۶

عقلانیت بین‌راه و خطاهای نظام‌مند
حمید پارساتیا

۲۲

تأملاتی در نظریه علم دینی آیت‌الله جوادی آملی
محمد فتائی اشکوری

۱۲

علم، دینی و غیردینی ندارد
حسین سوزنچی

